

VOICE

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

Το έργο υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1953).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

Η συμμετοχή των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία

Από τη ρητορική στην πράξη:
η ανάγκη για συνεχή αναστοχασμό

«...χρειάζεται να προσεγγίσουμε κριτικά την ιδέα της συμμετοχικότητας των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία για να μην γίνει μια νέα 'δοξασία'»
(Harcourt & Einarsdottir, 2011)

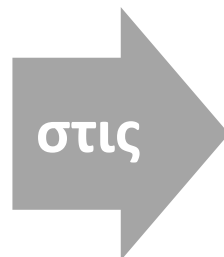
Τι γνωρίζουμε σήμερα...

Από τα 'ευάλωτα', παρορμητικά,
ανώριμα, με περιορισμένες
ικανότητες, παιδιά που χρειάζονται
συνεχή προσοχή,

Ικανά, διαδραστικά, δρώντα άτομα

Από τη μία και καθολική παιδική
ηλικία με προβλέψιμα
χαρακτηριστικά,

πολλαπλές, ατομικές, παιδικές
ηλικίες που διαφοροποιούνται
κοινωνικά, ιστορικά και γεωγραφικά

Από τη δασκαλοκεντρική και την
παιδοκεντρική μάθηση,

εκπαιδευτικό και τα παιδιά που
σκέφτονται και μαθαίνουν μαζί

Παύση για αναστοχασμό...

Προβληματισμοί που ζητούν... σκέψη (1)

- Ποια είναι η ποιότητα της συμμετοχής των παιδιών αν η εμπλοκή τους περιορίζεται σε 'μερικές, καλές ιδέες' μέσα στη σχολική χρονιά;
- Γνωρίζουμε πραγματικά γιατί λέμε 'ναι' στη συμμετοχή των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία; Ή ακολουθούμε μία ακόμη 'μόδα' με... 'ομολογουμένως καλές προθέσεις';
- Πιστεύουμε πραγματικά ότι τα παιδιά 'γνωρίζουν καλύτερα' από τους ενήλικες τις ανάγκες τους;
- Γνωρίζουμε τι μας δυσκολεύει (προσωπικά) στο να μοιράσουμε την εξουσία της εκπαίδευσης με τα μικρά παιδιά;

Προβληματισμοί που ζητούν... σκέψη (2)

- Μήπως η ιδέα 'του δυνατού και ικανού παιδιού της προσχολικής ηλικίας που μπορεί να εκφράσει τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του και να κάνει επιλογές σε θέματα που το αφορούν' δημιουργεί μια άλλη... παγιωμένη άποψη για τα μικρά παιδιά, μέσα από μια 'δυτική' οπτική;
- Γνωρίζουμε τους περιορισμούς των 'φωνών' των μικρών παιδιών;
- Είναι οι φωνές των μικρών παιδιών... δικές τους;

Προβληματισμοί που ζητούν... σκέψη (3)

- Μήπως αναζητώντας τις φωνές των παιδιών ξεχνάμε τη σημασία που έχουν οι... σιωπές τους;
- Τι βήματα κάνουμε για να γίνει η συμμετοχή των παιδιών στην τάξη κάτι παραπάνω από μια 'καλή παιδαγωγική πρακτική'; Πώς διαχέουμε τη διαδικασία ενδυνάμωσης των παιδιών και την αλλαγή που αυτή μπορεί να φέρει προς τα 'έξω'; Μήπως δημιουργούμε ... 'καρικατούρες' των παιδιών ως 'δρώντα υποκείμενα';

Οι πολυ-επίπεδες και... ακατάστατες φωνές των παιδιών*

« Η έγνοια μας με τις φωνές των παιδιών, που έχει αξία τόσο από πλευράς ηθικής όσο και από την πλευρά της έρευνας, μοιάζει να έχει αποτύχει στον αναστοχασμό ...»

* (Spyrou, 2011)

Η σύγχρονη βιβλιογραφία μάς προσκαλεί να σκεφτούμε...

- Ότι η ‘φωνή’ είναι κι αυτή μια κοινωνική κατασκευή – όσο καλύτερα γνωρίζουμε τα παιδιά της τάξης μας τόσο περισσότερο μπορούμε να καταλάβουμε από πού προκύπτει η κάθε ‘ατομική’ φωνή.
- Ως κοινωνική κατασκευή μπορεί ο δικός μου ‘ορισμός’ να μην χωράει το πώς εννοιολογούν διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες τη ‘φωνή’ – ποιος είναι ο ορισμός που έχω υιοθετήσει; Μήπως αποκλείει κάποιες ομάδες παιδιών;

- Γνωρίζουμε ότι στη σύγχρονη παιδαγωγική δεν χωράνε θεωρίες των... άκρων – προσέχουμε να μην φτιάξουμε ακόμα μία: *το ευάλωτο και εξαρτώμενο παιδί vs το αυτόνομο και ικανό παιδί*, (βλ. «ακατάστατες» φωνές).
- Ορισμός (ξανά!): πώς ορίζουμε τη ‘φωνή’; Περιγράφει τον ‘κατανοητό’, σαφή, λόγο που ρέει; Χωράει στον ορισμό μας ένας λόγος που είναι... υπό κατασκευή;
- Μήπως αναζητώντας τις φωνές των παιδιών ξεχνάμε το πόσο αποκαλυπτική μπορεί να είναι η σιωπή τους;

«Η βιασύνη μας να ακούσουμε τις φωνές [των παιδιών] κρύβει τον κίνδυνο να μην είμαστε όσο πρέπει προσεκτικοί στο πώς προσπαθούμε να ακούσουμε αυτές τις φωνές και στο πώς [επιλέγουμε] μεθόδους και μεθοδολογίες. ‘Ακούω καλύτερα’ περιλαμβάνει την ακρόαση της σιωπής και η σιωπή αυτή δεν είναι ουδέτερη ή κενή. Άρα η [αποτελεσματική] ακρόαση απαιτεί από τον ερευνητή ή τον αξιολογητή να είναι ευέλικτος και να αναστοχάζεται καθώς προσπαθεί να αποκωδικοποιήσει τη συνάντηση του με το παιδί. Μέσα από μια τέτοια διαδικασία, η ερμηνεία της σιωπής γίνεται αναπόσπαστο μέρος της ανάλυσης και με τον καιρό θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη μεθοδολογιών που ερευνούν τη σιωπή σε συνδυασμό με τις μεθοδολογίες που αναζητούν τη ‘φωνή’»

(προσαρμοσμένο από Lewis 2010:20, στο Spyrou, 2015)

Άρα...

φωνές & σιωπές...

Βιβλιογραφία

Spyrou, S. (2011) The limits of children's voices: From authenticity to critical, reflexive representation. *Childhood*, 18(2), 151–165.

Spyrou, S. (2016). *Researching children's silences: Exploring the fullness of voice in childhood research*. *Childhood*, 23(1), 7–21.
doi:10.1177/0907568215571618

Το έργο υποστηρίχτηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1953).

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ